

FOLK OG LAND

Fru Aso Storæster
Mjøndalen 21

§ 104 Mere lys over rettsoppgjøret

Utgitt av Forbundet for Sosial Oppreisning. 40 sider + omslag, format A 4. Pris kr. 3.00 porto-fritt.

I disse dager sender Forbundet for Sosial Oppreisning ut et skrift med titelen § 104. Titelen refererer seg til grunnlovens paragraf 104 som lyder:

«Jord og Boeslod kan i intet Tilfælde forbyrdes».

I en ordknapp, eksakt fremstilling gjennomgås forhistorien og utviklingen av den famøse «Landssvikanordning» og viser at «rettsoppgjøret»s anstiftere viste en stor oppfinnsomhet for å ødelegge de rettsforfulgte økonomisk og fremlegger den regningen som myndighetene hadde stillet opp, og som stort sett ikke var kjent for dem som ble dømt til å betale den. Vi gjengir nederst på denne siden en samleoppgave over de beløp som ble stillet opp av finansdepartementet uten at kravet overfor NS på noen som helst måte ble begrunnet og uten opplysninger om hvordan tallene fremkom.

Skriftet imøtegår punkt for punkt de forskjellige sek-

«Forbundet for sosial Oppreisning» gir ut et skrift som imøtegår alle påstander om det kollektive ansvar for NS-folkene

Rettsgrunnlaget for det solidariske erstatningsansvar finnes ikke

keposter og beviser at hele oppstillingen og kravet er utilbørlig.

I et eget avsnitt klarlegges NS-styrets forhold til næringslivet og forteller om hvordan Norge ble sikret mot sult og elendighet.

En rekke bilag følger skriftet som bevisunderlag. Blant disse merker man seg en oppgave over Arbeidstjenestens forbruk av penger og de verdier som var i behold ved fredsutbruddet, som viser at Arbeidstjenesten ikke har kostet landet penger, men tvert imot har tilført landet verdier.

I et eget kapittel antydes noen av Nasjonal Samlings motkrav.

Det er med glede vi ser at dette skriftet kommer, og vi kan ikke unlate å si: dessverre så sent. Men det er kommet og vil bli en verdifull rettesnor for de skadelidne og forhåpentlig en vekker for myndighetene som, så vidt vi har brakt i erfaring, i stor utstrekning vil bli tilstillet skriftet.

Vi slutter oss helt til den konklusjon skriftet slutter med:

Med dette og det som før er dokumentert mener vi å ha påvist at de dømte og deres slekt — en folkegruppe som må anslås til flere hundre tusen — har et økonomisk krav på staten på minst

200 millioner kroner bare for såvidt en uriktig beregning av det såkalte erstatningsansvar angår. De dømte og deres slekt vil ikke oppgi dette krav, og følelsen av å ha vært brutalt og rettsstridig behandlet vil ikke bli borte fordi om pressen ikke vil la oss komme til orde på effektiv måte. Når det såkalte rettsoppgjørs presteskap vil ha «ro omkring rettsoppgjøret» og henviser til historiens dom, forstår vi beveggrunnene til dette ønske. Men vi mener at det er basert på en til naivitet grensende manglende forståelse av menneske-

naturen, eller, om man heller vil, en undervurdering av en i sin dypeste rettsbevissthet krenket folkegruppe.

Hvem brendte Finnmarksbyene?

For noen år siden stod det et stort bilde på første side i det meget kristelige blad «For Fattig og Rik». Det var et typisk landskap fra Finnmarkskysten, og i bakgrunnen steg røyken rett til værs fra hus som brente. Under bildet sto der: «Da tyskerne brente Vardø».

Det var et krigsminne, og kunne brukes med god virkning til å hisse de kristelige lesere opp mot tyskerne og vise deres barbarisme. Den eneste feil ved det hele var at det ikke var tyskerne, som brente Vardø. Det var russerne. Det måtte selvfølgelig også det kristelige blad vite, men hva har man løgnet til hvis den ikke skal brukes? Og de kristne ledere hadde jo tidlig gitt parole om å bruke den mot tyskerne og — mot NS. Først måtte den brukes for å hisse opp stemningen mot dem, og fortsatt må den brukes for å dekke over og rettferdiggjøre den barbarisme løgnet førte til — til det hele var glemt.

Finnmark har vært et hovednummer i agitasjonen mot tyskerne — og mot NS. Det er slått fast titusen ganger, og i like så mange variasjoner, at det var bare tysk barbarisme som la Finnmark øde. (Den samlede brannska-

Forts. side 8

Den falske regningen

Den foreløbige oppgaven over utgifter som påstås påført staten av NS

	Statsregnsk. 1940-41	Statsregnsk. 1941-42	Statsregnsk. 1942-43	Statsregnsk. 1943-44	Foreløbig regnskapsført 1944-45	Sum
Regjering og regjeringskontorer m. m.	1 582 349	5 350 074	8 726 700	9 292 920	5 803 753	30 755 796
Kirkedepartementet	—	—	—	168 509	175 605	344 114
Kulturdepartementet	2 611 156	5 193 591	6 884 010	10 704 013	7 247 671	32 640 441
Justisdepartementet	15 565	252 306	553 214	605 440	477 322	1 903 847
Politidepartementet	296 759	2 117 671	4 527 238	5 274 204	5 354 343	17 570 215
Sosialdepartementet	216 000	739 000	965 000	2 347 000	2 299 665	6 566 665
Idrettsdepartementet	13 201 183	30 823 914	37 749 096	34 856 953	15 694 678	132 325 824
Næringsdepartementet	—	118 710	325 000	129 827	11 940	585 477
Landbruksdepartementet	—	409 128	1 048 028	824 703	453 690	2 735 549
Trafikkdepartementet	—	—	131 742	3 574 304	15 021 769	18 727 815
Finansdepartementet	—	—	—	—	—	—
Innenriksdepartementet	267 668	1 297 065	1 549 364	498 025	19 113 586	4 035 679
Ymse utgifter	—	830 082	1 640 359	11 895 061	423 557	33 479 088
	18 190 680	47 131 541	64 099 751	80 170 959	72 077 579	281 670 510

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig utgiver og redaktør Finn Brøn Knudsen

Det økonomiske ansvar

«Foreløbig oppgave over utgifter påført staten av NS», som gjengis på første side av dette nummer, er grunnlaget for formuesinndragningene som har funnet sted i rettferdighetens navn, men med grunnlovsstridige og tilbakevirkende lover.

Denne løst oppsatte «regning» blir nå imøtegått på en overbevisende måte i det skrift som «Forbundet for Sosial Oppreisning» har gitt ut, og skriftet vil bli hilst med glede av alle som har måttet realisere jord og boeslod» for å betale hva makthaverne har pålagt dem som straff.

Det har vært vanskelig å få ørens lyd for en påvisning av NS-folkenes økonomiske og finansielle innsats under okkupasjonen. Alle instanser i samfunnet har lagt an på å svartmale alt som er foretatt, og det har vært om å gjøre alle NS-folk æreløse, uansett hvilken innsats de har gjort.

Når det nu 10 år etter krigens slutt kommer et skrift som vil danne grunnlaget for en revisjon av en rekke tvilsomme inndragninger, må man undre seg over at en slik utredning ikke er kommet tidligere. Men her spiller så mange ting inn. Den enkelte straffdomte hadde ingen oversikt og kunne bare hevde det lille han selv måtte kjenne til av det store hele. I den første tid satt han isolert — fengslet — og hadde liten eller ingen anledning til å innhente opplysninger. Forsvareren kunne heller ikke makte å skaffe de faktiske opplysninger, fordi alle impliserte var fengslet og alle dokumenter og bevismateriell beslaglagt, foruten at en mengde dokumenter forsvant i det kaos som oppstod. Derfor er det desto mere gledelig at det nå er kommet et skrift som har en samlet fremstilling og imøtegåelse, iallefall på et felt av den kompliserte materie av urettferdige påstander og urettmessige inndragninger. Vi betenker oss ikke på å si at dette skrift betegner noe av det viktigste som hittil er utført av Forbundet, og vi håper at det må bli signalet for mange av de rettsforfulgte til å være med på utarbeidelsen av videre imøtegåelser.

Vi vil bare peke på alt det som ble gjort av NS-folk i kommuneadministrasjonen rundt om i vårt vidstrakte land. Etter gjeldsreduksjonen i 1939 var den samlede kommunegjeld ca. 1200 millioner kroner. Den ble i okkupasjonstiden nedbetalt til ca. 750 millioner, for så under det nye styre igjen å stige til uhyggelige høyder. Riktignok var det pengekrikelighet under okkupasjonen og kommunene måtte utsette en rekke pengeslukende arbeider. Men okkupasjonstiden forlangte også ekstra uttelling til rasjoneringsvesen, trygging av sivilbefolkningen o.s.v. En nøktern fremstilling av hvordan NS-ordførerne med klarsyn og fast hånd bautet seg frem mellom de mange skjær vil uten tvil vise ennå et felt hvor landet ble spart for store summer.

* *

Vi har skrevet det tidligere og vi går ut fra, at det som Erstatningsdirektoratet har inndrevet, står på en særlig konto, da staten må være forberedt på å betale det tilbake — både fordi NS ikke har påført staten slike tap, men tvert imot, og fordi det juridiske grunnlag for et solidarisk ansvar er sviktende.

SUKKERBAKST!

Som ledd i Folkeakademienes opplysningsvirksomhet for menigmann holdt rektor dr. philos. John Midgaard 13. mars et kveldsforedrag i Universitetets auditorium nr. 4.

Det var glissent mellom tilhørerne. Men de som ikke kom der behøver ikke derfor å ergre seg. Det var en bortkastet time.

Foredraget hadde dr. Midgaard kalt: «Omkring frigjøringen for 10 år siden», og med dette som form serverte den lærde herre en velpyntet og velsukret bløtkake.

Ikke et ord fikk tilhørerne høre om hvilke ingredienser kaken var sammensatt av. — Men at det var mye kunstig søtningsstoff var det likevel ikke vanskelig å gjette seg til. Heller ikke ble det sagt noe som helst om det mageknip som var blitt resultatet av den konditorkunst som det for anledningen ble gitt en prøve på.

At «frigjøringen» fulgte etter en okkupasjon, som avsløste en krig, som igjen var en følge av visse og særdeles bemerkelsesverdige forhold, var ting som foredragsholderen lot ligge. Ingen sky måtte formørke sommeren over alle sommere». «Frigjøringen» ble ganske enkelt sakset ut av bildet og doktoren lot seg formelig henrive til poesi ved skildringen av hvilke beundringsverdige egenskaper det norske folket la for dagen i «storhetens» år av rødt, hvitt

og blått. Etter-veene hoppet også foredragsholderen bukk over. Det ville direkte ha motivert søtsmaken om det skulle være ymtet om at «seirens» år mer enn noe hadde vist seg å være nederlagets år — for Norge som for all- verden for øvrig.

Det var en trist og forstemmende time. Og især fordi skueplassen var selve Norges Universitet og foredragsholderen en mann med doktorgrad.

På den annen side var det imidlertid til en viss grad også noe å lære. Man fikk et ganske godt inntrykk av hvordan festprogrammet er tenkt lagt opp for den anstundende jubileums-sommer. Svada, skryt og selvforherligelse ut over alle grenser. Parolert taushet om alt som har navn av årsaker, faktiske virkninger, ansvar, rettsfordreelse og forvrengt historieskrivning. Ingen bitre mandler i sukkercaka!

Primo mai sender Norge et utsøkt selskap til Danmark for å bistå med å feie bort en tiltagende dansk tvil om dansk «historisk» sannhet. Vi kan tenke oss hvordan det hele blir lagt an.

Det blir sikkert servert mye bløtkake denne sommeren. Av «vitenskapelige» konditorsvenner med store sukkerdrysser og lettflytende pyn-tesprøyter. God appetitt!

Helge Grønstad.

Midtskogen og Kjeller

I artikkelen «Midtskogen og Kjeller» i nr. 8 er det falt ut noen linjer. I 2nen sp. 2net avsnitt skal der stå:

Etter flere iherdige forsøk måtte de omsider trekke seg tilbake med betydelige tap.

Kl. 7 kom et tog med kongen, regjeringen og stortinget til Lillestrøm. Da et tysk luftangrep kom like etter søkte de som var med toget dekning i undergrunnen, mens batteriene på Kjeller sang opp med kraftig ild. Tyskerne forsøkte også denne gang å lande, men ble at-drevet bort med store tap. Regjeringstoget o.s.v.

X. X.

Hva dommere kan si!

Fra tid til annen har vi kunnet bringe melding om hva norske dommere — såkalte objektive dommere — har kunnet prestere å vri ut av seg under behandlingen av de såkalte «landssvik»-saker. Denne gang har vi funnet frem til et referat i «Chr.sands Tidende» for 24/8 1948 fra saken mot fru Marie Hamsun. Saken var fore i Sand herredsrett og dommeren var dav. sorenskriver Peter Lorentz Stabel (født 1877). Vi gir ordet til «Chr.sands Tidende»s referent:

«Om sitt forhold til direktør Griegs løslatelse fra Grini fortalte tiltalte at hun hadde reist inn til Terboven for å forelegge ham saken. Terboven ville bare snakke om saken dersom han fikk se henne i et selskap han skulle holde om kvelden. Under selskapet sa han at det var komplett umulig å få Grieg ut. Direktør Grieg kom imidlertid ut, og et takkebrev fra direktør Grieg til fru Hamsun ble dokumentert i retten. — Adm.: Jeg trodde Grieg hadde vært en av våre gode nordmenn.

Forsvareren: Det blir han også regnet for!

Adm.: Ja, det er vel i glede over at han var kommet ut at han sendte dette brevet.»

For en innstilling denne sorenskriverens uttalelse gir uttrykk for! Selvfølgelig var tiden hektisk og de «godes» hjerner adskillig opphetet. Men å tenke seg til at en norsk dommer gjør seg så mikroskopisk liten for å tekkes brølet fra gaten, at han si-destiller naturlig, menneskelig takknemlighet med svikt mot fedrelandet! Da er det all grunn til å tvile på hans objektivitet i det hele tatt.

Peter Lorentz Stabel het mannen, født i 1877.

H. N. .

DANSK FRONTKJEMPERFORBUND

Det er mange år siden de danske frontkjemperne organiserte seg i et forbund med avdelinger rundt om i landet. Forbundet gir ut en avis med navnet «Signal» og sender dessuten stensiliserte månedsbrev til alle medlemmer og sympatisører. Til sommeren får forbundet egne klubblokaler i København, hvor frontkjemperne kan samles i snever krets.

I vår ekspedisjon arbeides det nå med å plukke ut de som ikke har betalt kontingenten for i år.

Send inn bladpengene så De unngår avbrekk i forsendelsen.

«Øie for øie»

Nils Kjær om fascismen

Ved Alek.

Vi har sett hvordan den herskende klikks skriverkarle i disse år har søkt å redusere fascismen til en blanding av stupiditet og forbrytelse. Samtidig med at man kopierer fascismens utvekster. — Det er nu gått så vidt at «styresmaktene» må bremse på skriverne, ikke så meget av hensyn til den oppelskede folkeferdummelse, som til næringslivets trivsel og det internasjonale sankvem.

Ett norsk lyn i litteraturen — Nils Kjærs «Siste epistler» utkom på Some & Co.s forlag i 1924 med et forord av Ronald Fangen. Vi må fullt ut underskrive disse ord av Fangen: «... det var og er i vor litteratur omtrent ingen som det vilde været så lykkelig og så nyttig at møte stadig påny.»

Man skulde tro at stamhet og stumhet vilde ruge over parnasets tungetalere idag om de leste nedenstående som Nils Kjær skriver under overskriften: «Øie for øie. Den italienske fascisme» (på side 18-19):

— — — «Vendetta! Av røverromaner og forøvrig ogsaa av realistiske beretninger fra Syditalien og de store øer der har nordboere dannet sig en mangelfuld forestilling om hevnfølelsens sunde styrke i dette folk. Nationer med lunkent og seigt blod som den norske har vanskelig for at fatte den rensende process, den ubønnhørlige hevnaakt manifesterer. Den kan fremkalde lange og trættende, menneskeødslende kjæder av forbrydelser og voldshandlinger, men rigtig anvendt er vendettaen ikke desto mindre et eminent moralsk fænomen. Et sverd op-hængt i et haar svæver i dette land over niddingers og uslingers hode. Den omsvøpsfulde justits gir ofte nederdrægtigheden for langt pusterum, mens den pludselige og håardhændte retfærdighet har en merkelig evne til at rense luften.»

«Det er ikke for meget sagt, at den ungdommelige fascisme har frelst Italien fra den jødiske bolsjevisme. — Denne kan stikke mange hoder op av de kloaker, hvor den hører hjemme, men et og

andet av uhyrets hoder blir ubønnhørlig kappet, de andre skræmt ned i mørket igjen. En ildfull og fryktløs ungdom er det gripende syn, den fremmede møtes av i disse dages Italien. For denne ungdom er rikets lange forrevne historie ingen tom frase, den vet at den selv har ansvaret for opfyldelsen av Dantes drøm om det store og eneste fedreland, den flammer av begeistring for sine idealer, og dens had er ingen visse uvilje, men en fortærende ild.»

«Det er uendelig latterlig naar socialistpressen fremstiller fascistene som krigskapitalisternes og pengehaiernes leiesvende.»

«Denne ungdom behøver bare at vise sit ansigt for at slaa alle bakvaskelser til jorden. Den straalere av retskaffenhet. Fascismen er heller ikke nogen politisk end si nogen social bevægelse. — Snarere er den en ren national kulturbevægelse og nyder som saadan liten bevaagenhet hos det bestandig frygtsomme og aandsdovne borgerskap. Myndighetene tar forsigtig avstand fra den, og politi og tropper faar ofte det pinlige hverv at forsvare kommunisternes reder mot dens straffeekspedisjoner. Men den redder Italien.»

Skrev Nils Kjær ...

MIDTSKOGEN

I «Folk og Land» nr. 8 for 26. feb. 55 står bl. a. flg. under overskriften «Kampene ved Midtskogen og Kjeller»:

En tid etter kom bussene med de tyske stridskrefter. Sjefen for den norske avdeling tok alene ansvaret og åpnet ild. Det ble kamp og tyskere måtte trekke seg tilbake og snu. På tilbakeveien til Oslo tok de til fange et par kompanier på Morskogen. — Dette var den ærerike og beidningsfulle seier på Midtskogen, den første i Norge i 1940. I den urskog av heltebautaer som er reist i Norge etter at freden brøt løs, er Midtskogen gjemt. Merkelig —

Men det er vel ikke så greit, for sjefen som tok hele ansvaret og slo tyskerne tilbake og reddet konge, regjering og storting fra fangenskap var Oliver Møystad, den kjente NS-mann, som i ju-

Den forskjellige behandling av kriminaliteten innen Direktoratet for fiendtlig eiendom

Man arresterer en liten mann

Av Alexander Lange

merke seg nedenstående detaljer:

Aftenpostens nye detektiv, cand. jur. Odd Bergfald, skriver primo november 1951 på første side i Aftenposten:

«Etter det Aftenposten har bragt i erfaring er en eldre, kjent Osloadvokat anmeldt for underslag av ca. 300 000 kr... Allerede i 1946 ble advokaten mistenkt for underslag av ca. 40 000. — Dette var penger som tilhørte Direktoratet for fiendtlig eiendom... På grunn av beløpets størrelse og at det gjelder en høysterettsadvokat vil almene hensyn tilsi at påtalemyndigheten fremmer denne sak, selvom det blir stillet dekning for beløpet.» — Aftenposten nevner videre at vedkommende bl. a. skal ha underslått ca. 80 000 kr. for en eldre fraskilt frue...

Dette var foreløbig herr Bergfalds og Aftenpostens svanesang om den høyere kriminalitet i Norge. Siden har denne vår venn i Aftenposten levert mektige stemningsbilder fra underklasse-mord i fjøset...

Så tok kriminalreporter Hagelund i Dagbladet fatt i affæren — i en eneste mid-

dagsutgave, og slapp den så, forhåpentlig ikke med brente fingrer? Det skal man late avdøde bladdiktator Einar Skavlan: Han hadde ikke kneskjelv når det gjaldt visse kriminelle elementer innen den herskende klikk! — Riktignok bare visse... Kriminalreporter Hagelund henvender seg til den daværende sjef for det tyskfiendtlige Direktorat — advokat Erik Tutein Poulsson, som uttaler, uten at vi kan se at han har tilbakekalt en stavelse:

«... I forbindelse med denne anmeldelsen kan fortelles at Direktoratet for fiendtlig eiendom har et krav på 150 000 kr., forteller direktøren for denne institusjon, advokat E. Poulsson. Opprinnelig hadde advokaten underslått et større beløp. Noe av det opprinnelige beløpet er betalt inn, slik at det står 150 000 kr. igjen... Vi anmeldte forholdet høsten 1946. (Ut-hevet her). Bl. a. mente vi at advokaten hadde underslått 40 000 kr., som var midler som under krigen tilhørte en tysker ved navn Müller. Han hadde mens han var i Norge plasert pengene i norske og utenlandske verdipapirer. Saken ble de gang etterforsket av politiet, men påtalemyndigheten henla saken på grunn av «bevisets stilling».

Såvidt Dagbladets gjengivelse av adv. Poulssons utsagn.

Med den angivelig under-slagende advokats sterke forbindelser innen den øverste aksjonsgruppe i «rettsopp-gjøret» var dette ikke merkelig. Daværende kriminal-sjef von Kaltenborn gir den med ovenstående motstridende erklæring i Morgenbladet for 27. oktober 1951, hvorav siteres: «Det foreligger ingen anmeldelse til politiet på den eldre Oslo-advokaten, som ifølge avismeldinger skal ha underslått 300 000 kroner»...

Herr von Kaltenborn er nå blitt (henlagt som?) soren-skriver, og vil fortsette med å forvalte likheten for loven, NB for de små i samfunnet.. Oslo 11. 3. 1955.

Alexander Lange.

OSLO

Vi er anmodet om å innta flg. oppfordring:

Folk som har søkt om opp-tagelse på trygdehem og fått avslag hos Trygdenemnda, bes melde seg til Wiik, Maridalsveien 205, telefon 38 06 08.

Det onde ved demokratiet er ikke massens triumf, men middelmådigheten.

Guido de Ruggiero.

Det sanne tegn på å være født med store egenskaper er å være født uten misunnelse.

Rochefoucauld.

Det er ikke nok å ha talent, — man må først spørre om tillatelse til det. Er det ikke slik det forholder seg, mine venner?

Nietzsche.

Norges rettsstridige behandling av andres gods via Direktoratet for fiendtlig eiendom — en «fiende» som man nu er i krigsallianse med — er i dagspressen tilstrekkelig karakterisert av kyndige folkerettsjurister! Direktoratets fremferd vil merkbart bidra til å forverre Norges internasjonale status.

Oslo kriminalpoliti, som i sin kjerne er både energisk og rettskaffent, har under sin nye og i syndens vesen innforlivede leder arrestert en liten mann, som påstås å ha underslått 120—150 000 kroner i det i henhold til internasjonal rett rettsstridige, norske Direktoratet for fiendtlig eiendom, som i årene etter «frigjøringen» skal ha bemektiget seg ca. fire hundre millioner kroner... Fra Norges nye forbundsfelle — — og bofaste tyskere i Norge.

Kan det antas at arrestanten er blitt inspirert av sine flinkere og derfor upåtalte forgjengere, hvorav minst én tilhørte den garantert straff-frie, finere verden her i Oslo.

Vi nødsages atter å se på hvordan prinsippet — LIKHET FOR LOVEN — praktiseres her i landet! Vi vil be den arrestertes forsvarer

belperioden dømtes strengt for landssvik.

Dette er ikke korrekt. Sperringen ved Midtskogen ble anordnet av gen. Ruge og dav. major Olaf Helseth. Disse tok ansvaret for skyteordren. I forreste linje ble lagt et frivillig kompani med sjef kaptein Gaalaas. Undertegnede var en av hans fire troppsjefer. Jeg var således ikke «sjefen som tok det hele ansvar», men kunne bare utføre min kompanisjefs ordre — hvilket ble gjort.

Oliver Møystad.

Penger er en meget aktverdig ting for den som forstår å forakte dem.

Montesquieu.

Sidebemerkinger

«Vem är det så idag som är ryssarnas allsmåttiga chef och vars vilja är högsta lag? Jo, naturligtvis ingen annan än chefen för tunge industrien, Kaganovitsj. Det är Kaganovitsj som är själen i den rysska försvaret, men som fullblods-jude kan han inte, och det passar heller inte at han har någon synlig makt. — Just därför har han i stället placerat sin allra hängivnaste lärjunge och följeslagare Nikita Chrustjov (båda är ukrainare) som partiets chef. Under mer än 20 års tid har nämligen Chrustjov varit dels sekretärare och dels närmaste assistent åt Kaganovitsj. Läser man de båda personernas självbiografi så märker man mycket snart at det är Kaganovitsj som lärt upp Chrustjov.»

Fra en artikkel i FARMAND nr. 8 19. 2. 1955. («Bakgrunnen for maktkampen i Kreml»). Av en spesiell korrespondent.

EN AV VÅRE LESERE protesterer heftig fordi vi har hevdet å være den eneste avis i landet som har tatt opp den danske Galstersaken til behandling i våre spalter, og opplyser oss at Sandnes og Jærens Avis er en hederlig unntagelse fra den øvrige norske pressen. Sandnes og Jærens Avis har den 25. februar og den 4. mars fyldige informasjoner om saken, og vi iler med å ta i oss igjen at vi er den eneste avis i landet som har behandlet saken, og retter det til den første avis i landet osv.

«I alle frie land prøver kommunistene å skaffe seg forbundsfeller og får dem også. De land som er utenfor jernteppet, burde slå inn på samme taktikk i Russland, hvor de kan regne med tallrike venner.»

(Den tidl. russiske statsminister Alexander Kerensky).

DEN NYE FRANSKE minister-president Edgar Faure er kjent for sine overtalelser- og talegaver. En av hans venner, som ble anmodet om å høre Faure tale i nasjonalforsamlingen, nektet å komme. Nei, jeg ville ikke høre Edgar tale. Selv vet jeg med sikkerhet hva som er riktig og hva som er galt i denne saken. Jeg vil ikke la Edgar overbevise meg om det motsatte.»

Redaktøren og en journalist i det franske ukeblad Aspects de la France er frifunnet ved retten i Paris for å ha forsvart «samarbeid med fienden» med å skrive:

«Det var Petain og hans soldater som forsvarte Frankrike.»

(Irish Times 5. 3. 1955).

Man dør ikke, — man myrdes av sine medmennesker.

Edvard Munch.

Kamerat - hvor er du?

På vegne av pårørende etterlyser vi SS-Sturmmann **Stefanus Margido Trulsen**, født 21/11-24 i Hønefoss. — Meldte seg til fronttjeneste våren 1943. Siste brev fra ham var datert 1. januar 1945 og han forteller der at han er

i Kurland. Feltpostnr. var 32 878 E.

Er det noen som har truffet ham, hørt om ham eller kjenner noe til ham, om det er aldri så bagatellmessig, så skriv til hjelpeorganisasjonen for Frontkjemperne, boks 1407, Oslo.

Hjelpeorganisasjonen for Frontkjemperne

avholder orienterende møte i Arbiensgate 4
mandag 28. mars kl. 20

Prek ikke ansvaret bort!

Av Jonas Anton Hielm

I FOLK OG LAND for 19. februar har herr R. Sandstad fått plass for en artikkel med tittel «Hvem har ansvaret for etterkrigsoppgjøret» — og han kommer til det resultat at egentlig er nordmenn og norske myndigheter nokså uskyldig i all denne ulykken som rammet oss som ble revet overende sommeren 1945. Det er liksom noe ganske mystisk som heter internasjonale krefter som er skyld i det hele. Nordmennene var bare sprellemenn!

I en hel rekke samtaler som jeg har hatt med nordmenn her på de britiske øyer i de siste årene, er denne teorien stadig blitt fremholdt av folk som burde vite bedre. De lager de mest blåøyde unnskyldninger for de av deres landsmenn som drev den mest iherdige menneskejakt sommeren 1945. De folk jeg her viser til er våre egne.

I over fem år har jeg undersøkt mine tidligere landsmenns gjøren og laden i London under krigen, og jeg beklager at det finnes ikke det minste fnugg av bevis for at teorien har det ringeste for seg. De nordmen som fulgte Hans Majestet Kongen til London, de lot seg ikke påvirke av noen som helst og noe som helst. De var nok sprellemenn — det er sant nok — men bare for deres egne hatefulle impulser!

Det er nok for meg i hvert fall å vite at engelskmenne sommeren 1944 innbød representanter fra den norske regjering til Kanaløyene for å demonstrere for dem hvordan et rettsoppgjør skulle iverksettes. Innbydelsen ble ikke akseptert, da de norske myndigheter hadde en mistanke om at det ville bli lov og rett på Kanaløyene, og det var ikke noe å lære av det. De selv hadde trukket opp egne linjer for oppgjøret i Norge som var langt fra lovlig.

Jeg advarer på det mest iherdige mot at vi skal godta at rettsoppgjøret ble registrert av utelandske krefter. Mordet på Feldmannfamilien viser tilfulle at norske myndigheter gikk sine egne veier uten å ta det ringeste hensyn til en opinion fra utlandet. Det samme gjelder dramaet med Gulostens alkoholmord, hvor de engelske militære myndigheter i Norge forlangte rettergang, — men hvor Norge av slo enhver tilrettevisning og gikk sine egne veier. Den eneste vei som Norge har fått lov til å gå alene etter «frigjøringen».

I London under krigen søkte ikke norske myndigheter noen råd hos det engelske justisvesen. Derimot har vi Keilhaus bemerkning for at de ved sine egne forhandlinger reduserte Grunnlovens

Ikke gjeninntatt i stilling

Høyesterett har frifunnet Narvik kommune for kravet fra en tidligere arbeidskontorbestyrer om å bli satt inn igjen i stillingen.

Vedkommende, som var medlem av NS, tok under krigen permisjon fra Narvik

kommune for å overta stillingen som arbeidskontorbestyrer i Kristiansand. Da han etter krigen ble avskjediget fra denne stilling, nektet også Narvik kommune å ta ham inn igjen.

Oslo-pressen og Samfundet

I studenterbladet Minerva finner vi følgende artikkel under ovenstående tittel som vi må erklære oss helt enige i:

Det var med god grunn at Studentersamfundet åpnet semestret med å drøfte pressens forsyndelser. Det er et mildt uttrykk at de fleste Oslo-avisenes behandling av Bräuer-saken og skriveriene

omkring Pål Høgens mistiltsforslag ikke har tjent pressen til ære. Det er sant som direktør Lange-Nielsen uttalte i samfunnet, at en slik samstemmighet gjør en mistenksom. Reaksjonen virket redigert.

Hva var grunnen til dette stortalende hysteri? Skyldtes det ond vilje eller uvitenhet?

Man vil helst tro det siste. Men forsøkene på å påvirke studenteropinionen førte ikke frem. Det norske studentersamfund hadde mot til å trosse enstemmigheten og overveie saken på et saklig grunnlag, uten å la seg imponere av den faderlige pekfinger.

Det bør avisene merke seg for fremtiden.

Men rett skal være rett. — Det er en del aviser som hele tiden har bragt sine lesere saklig og pålitelig orientering. Det gjelder Morgenposten, Vårt Land og Nationen. Det er også gledelig at Morgenbladet, til tross for sine overilte eskapader, har holdt en saklig og objektiv tone i sine referater fra samfunnet.

De andre Oslo-avisene gir fremdeles grovt fordreide referater, som knapt noen vil kjennes ved der er litt bedre orientert om hva som foregår i samfundet. Særlig Verdens Gangs «referat» av det møtet hvor mistiltsforslaget ble forkastet, var preget av en dypt forstemmende usaklighet og virket direkte villledende. Også Aftenpostens og Arbeiderbladets referater var meget tendensiøse.

Det er skamløst at visse presseorganer er med på å ødelegge Det norske Studentersamfunns renome, og fører leserne bak lyset med løgnaktig propaganda. Det er en fatal feilvurdering å tro at denslags styrker de samme avisers prestisje

Jonas Anton Hielm.

Spanske og britiske synspunkter i 1943

Den spanske utenriksministers henvendelse til den britiske ambassadør i Madrid, datert februar 1943

En feil som mange nasjoner ofte gjør er å tro at verden blir sittende fast i en bestemt internasjonal situasjon, når situasjonen i virkeligheten lett kan skifte av de mest tilfeldige årsaker. Kommunismen er den store fare som truer verden, og hvis den dertil kan støtte seg til en stormakts skrekkinnjagende styrke, er det naturlig at alle de som ikke er bunnet av sine egne vanskeligheter, vil føle engstelse. Vi spanjere er ikke alene om å føle denne engstelse. Andre nasjoner deler den, og særlig de som ligger nær opp til Sovjetsamveldet. Sympatien i disse landene samler seg utvilsomt om alt som kan by Sovjetsamveldet motstand. Hvis Sovjetsamveldet skulle seire, antar vi at også England måtte innta samme holdning, og det kan godt hende at det da ikke lenger vil betrakte vår frykt som overdrevet, men forstå hvor nødvendig det er å gjøre felles sak med dem, som motsetter seg denne faren.

Vi som ikke er med i krigen og ikke ønsker å bli med, ser meget upartisk på begivenhetene. Vi er sikre på at der eksisterer en virkelig europeisk fellesinteresse, og at det oppmuntrer oss, samtidig som det volder oss bekymring. Men de lidesnkaper som nødvendigvis følger med krigen, har gjort at England, etter vår mening, har slått inn på en kurs som går imot dets egne interesser, for det ser ut til at den faktor som har forbedret de alliertes stilling hittil under krigen, vesentlig har vært de russiske fremgang.

Hvis begivenhetene utvikler seg i fremtiden som de har gjort hittil, vil det bli russerne som kommer til å trenge dypt inn på tysk område. Og vi spør. Hvis det skulle skje, hva er da den største fare, ikke bare for kontinentet, men for England selv, — et Tyskland som ikke er fullstendig slått, men har tilstrekkelige styrker til å danne en voll mot kommunismen, et Tyskland, hatet av alle sine naboer, som ville bli

Vi offentliggjør i dette nummer et brev fra den spanske utenriksminister, grev Jordana, til den britiske ambassadør i Madrid, Sir Samuel Hoare datert februar 1943, og gjør det fordi det på mange måter klargjør situasjonen og synspunktene den gang og fordi begivenhetenes utvikling har vist at den spanske utenriksminister på en frapperende måte vurderte utviklingen korrekt.

I neste nummer kommer svaret på dette brevet.

stående uten innflytelse, selv om det unngikk videre inngrep, — eller et bolsjevisert Tyskland, som kan gi Sovjetsamveldet hele styrken av sine krigsforberedelser, sine ingeniører, sine spesialiserte arbeidere og teknikere og dermed sette Sovjetsamveldet i stand til å utvikle seg til et rike verden ikke har sett make til, fra Atlanterhavet til Stillehavet? Vi mener at selv om Sovjetsamveldet også tidligere har vært den største fare som har truet Europa, så har landets militære og industrielle makt og styrke som det totalitære kommunistiske styre viser, gitt grunn til å frykte den russiske nasjon uendelig meget mer i dag enn en gjorde tidligere. Og vi stiller et spørsmål til: Finnsa det i Europas sentrum, i den-ne mosaikken av land uten indre fasthet og enhet, som attpåtil blør under krigen og fremmedherredømmet, noen som kunne krysse Stalins planer?

Det finnes ganske sikkert ingen. I det beseirede, splittede Frankrike hersker fullkommen kaos. Landet er ute av stand til å reagere i det hele tatt, og en kan ikke vente seg annet derfra enn nye vanskeligheter. Vi kan være sikre på at etter tyskernes herredømme er kommunismen det eneste alternativ til disse landene. Av den grunn betrakter vi situasjonen som ytterst alvorlig og mener at folk i England burde tenke det lykkes Sovjetsamveldet å beseire Tyskland, er det ingen som kan stanse det. —

Tyskland er den eneste makt i Europas sentrum som er i stand til å utføre den veldige verdensoppgaven å stanse og kanskje til og med utrydde kommunismen. Overfor faren fra kommunismen krever den europeiske solidaritet at alle mindre motsetninger burde forsvinne, slik at vi kan vende oss mot det alvorlige problem som henger over oss. Hvis Tyskland ikke eksisterte, ville europeerne måtte oppfinne det, og det ville være latterlig å tro at et forbund av litauere, polakker, tsjekkere og rumenere kunne ta dets plass. Deres land ville hurtig ble forvandlet til sovjetrepublikker.

Ut fra et liknende europeisk solidaritetshensyn ønsker vi at de europeiske posisjoner i Asia må bli gjenopprettet. Når vi her taler om europeisk solidaritet, tenker vi ikke bare på de økonomiske fordeler, men også på vår kultur og det siviliseringsverk som de fleste nasjoner har utført og som også vårt eget folk har deltatt i, i Østens land — blant annet i utbredelsen av den kristne tro, som ville forsvinne ved en japansk seier akkurat som den ville forsvinne ved Chinas eller Sovjetsamveldets seier.

Jeg skulle tro at disse argumenter vil vise den britiske ambassadør og den britiske regjering at den engstelse vår nasjon føler er berettiget — likesom det ønske vi nærer om et europeisk samarbeid i forsvaret av våre felles interesser. Et slikt samarbeid ville gjøre det mulig en gang for alle å feie vekk det problem som kommunismen er. Vi kunne gjenreise vår posisjon og vår prestisje i Asia, tvinge Japan tilbake og gjenopprette normale forhold i Afrika. Tyskland er en realitet med 80 millioner mennesker, og Italia er også en realitet med sine 42 millioner. Det ville være tankeløst å fable om en evig fred, når vi har sett at den varer bare 20 år. Den beste tjeneste en kan yte Europa og den klokkeste ting en kan gjøre er å passe det rette øyeblikk til

Der var engang —

«For 25 år siden» heter en ofte avslørende rubrikk i «Stavanger Aftenblad». Vi klipper notisen for 23. april 1927:

«Kommunistopptøyer i Oslo. — Unge frisinnede venstre hadde i går kveld i Oslo et møte med foredrag, om voldgiftsloven. Møtet utviklet seg til et rent spektakel-møte, idet flere hundre kommunister under ledelse av Alfred Madsen, Olsen-Hagen og Einar Gerhardsen hadde besatt de fleste plassene i salen.

Etter møtet ble det foranstaltet til dels meget omfattende opptøyer i byens hovedgater. En flokk syngende kommunister gikk ned Karl Johans gate. — Patruljerende konstabler gjorde flere forgjeves forsøk på å stanse dem. Den disponible politistyrke rykket ut og møtte de syngende kommunister i Møllergaten, og det oppstod her en regulær kamp. Flere personer ble skadet og måtte kjøres på Lægevaktet. Politiet foretok flere anholdelser.»

Når jeg ser mennesker nyte store kunstverker og legger merke til arten av deres bifall, må jeg ofte tenke på apekatter som er blitt dressert til å spille komedie.

Schopenhauer.

å skape fred, for slike øyeblikk forsvinner, og situasjonen endrer seg til det verre.

En lang krig er ikke til glede for noen. Ingen seier kan oppveie ofrene, og det er vårt inntrykk at uansett de enorme materielle forberedelser og de anstrengelser som de allierte er villig til å gjøre, vil de måtte svinge Tyskland skritt for skritt tilbake, der det har gått fram.

Denne nasjonen har besluttet seg til å seire eller dø, og en endelig seier over den kan først vinnes på dens eget territorium. Seier eller nederlag avgjøres ikke av regnestykker eller opphopning av materiell. Historien viser oss hvert øyeblikk hvorledes tilfældige ting som motstanderne i en krig ikke kunne forutse eller ta med i beregningen, kan forvandle en seier som en allerede har innkassert, til et nederlag, og et nederlag til en seier. Så lenge våpnene ennå taler kan en ikke triumfere for sikkert, og den som ikke benytter seg av en gunstig anledning tar på seg et alvorlig ansvar overfor historien, overfor verden og overfor sitt eget land.

Sidebemerkninger

FRA PÅLITELIG KILDE i Moskva fortelles at Molotov forleden dag fikk besøk av en god venn. Denne, som så en praktfull sølvvase på utenriksministerens skrivebord, utbrøt «Men hvor i allverden har du fått den praktfulle sølvvasen fra?» Molotov svarte ikke, men begynte å kikke bak skap, under teppet og oppi lysekronen etter skjulte mikrofoner. Da han hadde forvisset seg om at der ikke fantes noen, dro han vennen bort i et hjørne og hvisket lavt: «Om du lover ikke å si det til noen, så kan jeg fortelle deg at jeg har vunnet den i et amerikansk gavelotteri.»

DANSKE ORDTAK

Lans Bø i den danske Socialdemokraten offentliggjør en samling gamle danske ordtak og vi klipper noen av dem:

— Han er en af de barmhjertige han koger æg og giver de fattige suppen.

— Bedre vel hængt end slet gift.

— Hvis bonden kendte sin ret og hesten sin styrke, skulde pokker være herremand.

— At drikke brændevin for kulde, det er som at pisse i sin hose for varme, thi det varmer kun saa længe det varer.

— Han er så gerrig, han nænner ikke at give en loppe hen, undtagen han får en lus i stedet.

— Du kan sagtens synge, du har ikke byg at sælge, sagde gaardmanden til husmanden, da byggen var faldt i pris.

— De riges død og de fattiges foreteelser taler man om.

— Gid jeg var vel gift, sa pigen, for nu har jeg faaet nok af kærligheden.

— Haardt imod haardt, sa kællingen, hun fes mod vinden.

DET SOSIALISTISKE PARTI i det belgiske parlament har innbragt et forslag, ifølge hvilket man av den borgerlige lov skal stryke ordene om at en kvinne skal være sin mann underdanig.

DEN UNGE, meget ivrige forsvarer søkte å forklare dommeren hvorfor Petersen hadde stjålet disse 50 kroner.

— Min klient, sa han, har i virkeligheten handlet ganske uegennyttig. Han stjal ikke disse pengene til seg selv, men for å gi dem til sin venn Hansen, som ga dem til sin venn Mortensen, som ga dem til sin venn Møller.

— Og hva så med Møller? spurte dommeren med et smil.

— Jo, det var altså det, at han skyldte min klient 25 kroner, som han ikke hadde vært i stand til å betale.

Der gis få ting som så sikkert setter folk i godt humør som at man forteller dem om en alvorlig ulykke man nylig har vært utsatt for, eller at man åpent betror dem en personlig svakhet.

Schopenhauer.

VI forteller HISTORIEN:

9. april 1940

Koht drar til kontoret

(Fra Kohts bok: *Frå skanse til skanse*. Side 16-17.

— — — kringom kl. 12 midnat kom fare-varslet over byen, — sirnene tok til å ule så fælt. Eg hadde i den stunda så lite tanke om eit brått overfall så fyrst skaut det i meg — likesom for mange andre — at det var eit øvingsignal som var utsendt til prøve. Man snart skjønnte eg at det måtte vera noko alvorleg på ferde, og eg ringte til departementet mitt og vilde høre kva det var. Det var vanskeleg å koma fram i telefonen; men endeleg fekk eg da svar, og da fekk eg meldinga at framande krigsskip stemnte inn Oslofjorden utmed Ferder og at kystfestningane hadde åpna kanoneld mot dem. Sjølv sagt hadde eg ingen tvil om at dette måtte vera tyske krigsskip.

9. april 1940

Victoria Terrasse 7

På det høytliggende Victoria Terrasse hersker der også stor oppstandelse.

Utenfor nr. 7, der utenriksdepartementet holder til, står biler i tett rekke. Innenfor arbeides det over alt under høytrykk.

Oppe i tredje etasje, i konferanserommet ved siden av utenriksministerens arbeidsværelse, er hele regjeringen samlet. Der sitter ministrene på de høye lærbetrukne stolene rundt det lange konferansebordet, — den velfødde statsminister Nygaardsvold, forsvarsminister Ljungberg, statsrådene Frihagen, Torp, Wold og hva de nå heter alle sammen.

Utenfor er det begynt å lysne av dag. Alt i ett kommer det nye meldinger, som går fra hånd til hånd. Ikke alle av dem er like klare. — Men alle gir allikevel tydelig uttrykk for at avgjørelsens time er inne. Den tyske flåte

Eg skunda meg då i veg til departementet. Eg fekk ikkje tak i nokon bil, så eg måtte gå heile vegen. I mellomtia hadde byen vorte mørklagt, og månen var i ned, så det var stupende mørkt i gatene. Eg såg lys oppi åsane kringom byen, så i Aker vart ikkje elektrisiteten slegen av, i det minste ikkje med det same. I ei einskild gate — Niels Juels gate trur eg det var — gikk lyset nett med det same eg kom framom. Elles var det så bikksvarte natta så eg tenkte på den gamle talemåten: «så mørkt så ein ikkje kunne sjå handa framføre seg». Og uvilkarleg lyfte eg handa opp framføre augo mine, og rett nok, eg kunne ikkje sjå ho. Gong på gong rente eg beint på folk før eg merka dem. — Attmed Incognito Terrasse var det sett opp eit plankegjerdje utover fortåget som eg ikkje visste om, og rente nasen beint imot det.

befinner seg i Oslofjorden. — Den er utenfor Kristiansand og Stavanger, Bergen, Trondheim og Narvik.

Rundt det lange bordet i konferanserommet er der i løpet av natten blitt uttrykt mange meninger og formodninger. Nervøsitet er kommet til syne, affektutbrudd, hissig bemerkninger. All debattering er jo uten mening så lenge Tyskland ikke har sagt noe.

Nu kommer imidlertid utenriksministeren inn igjen, etter at han har hatt en telefonsamtale på noen minutter. Samtalen forstummer. — Det er tydelig å se på utenriksministerens ansikt at han kommer med en viktig melding.

— Mine herrer, sier Koht, jeg har nettopp hatt en samtale med den tyske minister. Han vil være her om noen minutter.

Klokken er blitt 4.30. Det

er nesten lyst ute. En kjølig april-morgen. Fra vinduene kan man se den middelalderende silhuett av Akershus gjennom den lette takedis, åsene i bakgrunnen, og rundt Piperviken en hel skog med laste- og lossekraner.

Utenfor inngangen til nr. 7 stanset en stor bil, som er kommet fra Drammensveien. Det er den tyske sendemann dr. Bräuer, som nå er på vei oppover trappene til tredje etasje. Han tar hatt og frakk av seg og blir øyeblikkelig ført inn i utenriksministerens arbeidsrom.

De to mennene står nå overfor hverandre, — den hårede, bestandig litt grettent stirrende historie-professor og så den langt yngre, elastiske tyske sendemann. Øyeblikket er altfor betydningsfullt til utveksling av omstendelige formaliteter og høfligheter.

Sendemannen tar et dokument ut av vesken sin, — et dokument på adskillige sider. På tysk — legasjonen har ikke hatt tid til å oversette det fordi dr. Bräuer hadde fått noten sammen med orden om hvordan han skulle gå fram, aftenen før.

Koht tar arkene i hånden og begynner å lese. Den tyske teksten skaper ingen vanskeligheter for ham. Han kjenner godt det tyske sprog. Han er også vel inne i tysk historie. Av de bøker han har skrevet er det en som bærer titelen «Bismarck».

Mens Koht leser det tyske memorandum, ser dr. Bräuer seg omkring i værelset. Det er ikke første gangen den tyske sendemann er her. — Men det er likesom foregått en forandring. Hva kan det være for noe?

På veggene ser han de samme tapeter som før, med en farve som det er vanskelig å karakterisere i ord. Fremdeles de gamle, velbrukte stolene og der borte på den andre siden den gammeldagse kaminen.

Koht rasler med papirene.

Aha, — der hadde han det. Utenriksminister Koht pleide ellers å forskanse seg bak en haug med trykksaker. Han likte å skjule seg bak en stablet papir, bøker og tidsskrifter. Kanskje var det bare et innfall han hadde, — muligens var det også professoren bak utenriksministeren.

Riktignok er det fremdeles stablet papirer opp på bordet, men det meste er for-

svunnet. Man kan se at det har vært opprydning her, — papirer er blitt fjernet. Skulle de muligens allerede vært kjørt vekk? Og skulle dette kanskje oppfattes som tegn på den norske regjeringens holdning?

Dr. Bräuer prøver å lese svaret i utenriksministerens ansikt. Øynene hans er nester skjult bak de buskede øyenbrynene som fremdeles beveger seg hit og dit. Nu er Koht kommet til den siste linjen.

— Jeg har lest Deres memorandum, sier Koht på tysk. Ansiktsuttrykket hans er ugjennomtrengelig.

— Da ville jeg sette pris på å få høre Deres mening. Jeg behøver vel ikke å gjøre opp-

merksom på at hurtig svar vil være meget ønskelig.

— I en så viktig sak kan jeg ikke treffe noen avgjørelse på egen hånd, sier Koht.

— Det vil De nok forstå. Jeg må legge dette memorandum frem for regjeringen.

— Det skjønner jeg. Men det vil være bra om avgjørelsen ikke lar vente på seg for lenge. Det haster, hr. minister. Hvert øyeblikk er kostbart. De vet like så godt som jeg at en tyske flåte er i farvannet.

— Det vil ikke vare lenge, sier Koht og reiser seg. — Regjeringens medlemmer er samlet her. Jeg lover Dem at vår avgjørelse skal bli truffet meget hurtig.

9. april 1940

Et memorandum og et svar

I konferanserommet ved siden av har man i mellomtiden sittet og ventet.

Da Koht kommer inn, legger han straks merke til de bekymrede ansiktene. Han leser opp det tyske memorandum for sine kolleger. — Som alltid bruker han sitt enstonige Kohtske mål. Av og til siterer han noen steder på tysk.

«... den tysk eregjerung er i besittelse av dokumenter, hvorav det fremgår at England og Frankrike har besluttet å føre krigen over på norsk område... Den norske regjering er ikke i stand til å yte den nødvendige motstand... derfor er det i dag inniedet visse militære operasjoner som vil føre til at noen særlig viktige strategiske punkter på norsk område blir besatt... Riksregjeringen overtar hermed kongeriket Norges forsvar så lenge den nuværende krig pågår..

Koht gjør en pause og studerer de tilstede værendes ansikter. Ikke en mine fortrekkes. Det er musestille i rommet.

«... de tyske tropper betrer ikke norsk område som fiender... også i Norges interesse... det norske folk vil stille seg forståelsesfullt til den tyske aksjon... unødige blodsutgydelse...

Dr. Bräuer går frem og tilbake i rommet utenfor. Ti minutter, — femten minutter. Det haster, det haster. — Og der sitter de på den andre siden av døren og diskuterer. Han har sine instruksjoner å gå etter, og de sier at han «mit grösst-mögliche Beschleunigung» — med aller største hast — må telefonere til sitt utenriksdepartement i Berlin.

Endelig viser Koht seg i døren, og dr. Bräuer vet hvordan svaret vil bli.

— Den norske regjering ser seg ikke i stand til å anta det tyske forslag, sier Koht. — Norge er et selvstendig land. Det ville vi opphøre med å være, hvis vi aksepterte de tyske krav.

Alt dette har dr. Bräuer skjönt, men allikevel farer han forskrekket sammen. Det er umulig for ham å gå sånn uten videre.

— De vet hva dette betyr, hr. utenriksminister, sier han i sterk opphisselse. — Det gjelder her krig eller fred.

Koht stirrer grettent frem for seg og svarer ikke.

— De vet hva krig betyr, hr. utenriksminister, sier sendemannen inntrengende. — Skån Deres folk for denne krigen. Skån også Tyskland for den.

Koht svarer fremdeles ingen ting.

— Som historiker kjenner

De til at der gis øyeblikk av uhyre, skjebnesvanger betydning. Dette er et slikt øyeblikk. Det vil avgjøre et folks skjebne. Jeg kan ikke forestille meg at dette skal være Norges endelige svar. Enda er der tid. Gjør hva De kan for å bevare freden. Tysk-

land ønsker ikke noe annet enn fred med Norge.

De gjensidige avskjedshilsener er av en temmelig kjølig natur.

Dr. Bräuer forlater hus nr. 7 og sier til sjåføren:

— Drammensveien.

9. april 1940

Diplomati på reise

Trafikken på Drammensveien synes å ha avtatt noe.

I parken til den engelske ambassade ligger der enda en haug med aske som det fremdeles ryker litt av. Vinden har alt begynt så smått å spre den utover.

Englenderne vet meget godt hva de har brent opp der. Det er hemmelige innberetninger til lord Halifax, informasjonen i forbindelse med «Altmark»-saken, «City of Flint» og hundrevis av andre tilfeller, korrespondanse med konsulene i Narvik som ikke var «riktige» konsuler, men agenter for Secret Service... det er et i høy grad minneverdig bibliotek som her er blitt forvandlet til aske, og aske er noe som selv tyskerne ikke kan lese noe ut av.

Englenderne har forlatt byen. Før flukten sendte de et siste telegram til London. — Det lød slik: «Den norske regjering er ved godt mot og har besluttet seg til å yte motstand». Det telegrammet vil sikkert fryde Churchills hjerte når han får høre om det.

Klokken 5.30 kjørte franskmennene også avsted. Det var en liten kolonne på fire biler, — sendemannen og hans interessante frue, sekretærer og stenografer.

Den som hadde det travlest med å komme seg vekk, var hr. Neumann, Polens sendemann. Han forlot sitt hus ute på Bygdø klokken to allerede, — midt på natten altså. Fruen hadde sine firbente yndlinger med seg, — to små pekingesere.

Mrs. Borgen Harrimann, U.S.A.s diplomatiske representant i Norge, er også reist avsted, etter at hun i farten sendte et telegram til Washington. Det lød: «Utenriksdepartementet har meddelt meg at Norge befinner seg i krig med Tyskland.»

Mens diplomatiets biler tar landeveien oppover mot Hamar, fylles et hurtig oppsatt ekstratog med reisende nede på Østbanestasjonen. Der ser man Kongen, Kronprinsen med sin familie, medlemmer av regjering og Storting, — alt sammen reisende som ikke behøver å plage seg med å løse billett.

Sovjet-russiske rakettbaser i Rigabukten

BERLIN (FEI). — Er kun fem—seks minutter nok for en russisk rakett å kunne komme fra en base i Kurland til den norske hovedstaden? En slik rakettbase er under bygging og kanskje den er ferdig allerede. Den eventuelle farten på et slikt prosjekt er bare gjetning. Kanskje den er enda hurtigere. Prøveskytingene fant sted i sommer over Østersjøen. Man holder det ikke for utrolig at man her har svaret på en rekke av de ennå ikke oppklarte meddelelsene om mystiske himmelfenomener over Skandinavia i fjor sommer.

Dette er opplysninger gitt av noen østtyske flyktninger som har klart å komme seg til Vest-Berlin etter mange strabaser. Opplysningene har de fått fra befolkningen i de områdene basene skal ligge, og de vestlige etterretnings-tjenestene etterforsker nå sakene.

Rakettbasene ligger ca. 20 km fra kysten på Rigabuktens østbredd mellom landsbyene Umurga og Katvari, nordøst for den latviske hovedstaden Riga. Et kjempeområde er avsperrert med piggråd og strengt bevoktet av MVD (hemmelig politi) tropper. Det skal ligge en mindre flyplass innenfor området, men flytrafikken er minimal. Mystiske eksplosjoner og drønn av forskjellig slag høres nå og da fra området.

Kystbefolkningen observerte ved fire forskjellige anledninger i fjor sommer store flyvende gjenstander som med en fantastisk hastighet forlot området og som på noen få sekunder hadde forsvunnet i vestlig eller nordvestlig retning over Rigabukten. I alle fire tilfeller har gjenstandene vært avfyrt om kvelden og gjenstandene skal ha utstrålt et kraftig lys. — Observatørene er av den mening at gjenstandene er forskjelligartet, men dette kan også bety at gjenstandene har delt seg etter avfiringen når gjenstanden har nådd en bestemt høyde.

Sovjetrussernes prøveskytinger kan bety at våpenet allerede er forbi forsøksstadiet. I motsatt fall var det å vente at slike forsøk ville ha funnet sted på mer øde områder i det indre Russland. Det at disse eksperimentene

har funnet sted temmelig sjelden tyder på at våpenet er såpass omfattende og dyrt at russerne nødig har villet sette i gang de flyvende gjenstandene. Det er ikke kommet noen melding om at gjenstandene skal ha vendt tilbake til utskytningsbasene. Det aktuelle området ligger vel beskyttet fra de vanlige trafikkrutene. I tilfelle av krig eller innflyging fra vest har russerne mange velplasserte observasjons- og radarstasjoner i de ytre kystområdene.

Et annet helt avstengt område, som i de siste årene har vært gjenstand for økt militæraktivitet, er kyststrekningen på vestsiden av Rigabukten mellom fiskehavnene Røja og Uposgriva. Den ca. 20 kilometer lange strekningen er helt avsperrert fra utenverdenen på samme måte som de øvrige militærdistriktene. I og med at det ikke fører noen jernbane til denne kyst-

strekningen har russerne bygget en bred vei, som forbinder området med byen Talsi og jernbaneknutepunktet Stendē. Denne nye veien som er bygget utelukkende av militære hensyn, er ca. 50 kilometer lang. Veien har vært meget trafikkert det siste halvåret. Befolkningen i distriktet forteller om at «merkelige krigsmaskiner, som man før aldri har sett», er sett på veien til kysten. De mest omfattende og største transportene har foregått om natten.

Det er vel ingen hemmelighet lenger at i tilfelle av en eventuell storkonflikt kommer de baltiske områdene til å spille en meget viktig rolle i sovjetrussernes operasjonsplaner. At avstanden mellom de nevnte russiske rakettbasene og det svenske og norske fastlandet er kortere enn avstanden Oslo-Stockholm er et faktum man svært sjelden tenker på.

Okkupasjonstida i historie-lærebøkene

Artikkelserien «Okkupasjonstida i historielærebøkene» av J. Fredrik Voss som ble offentliggjort siste høst i Folk og Land, er nå trykt i brosjyreform, forlagt av Forbundet for Sosial Oppreisning, og koster kr. 1,00 portofritt tilsendt.

Vær med å spre denne brosjyren. Send inn penger og en liste over lærere og lærerinner De vil skal lese den, og vi sender brosjyren direkte.

La flest mulig få den. Vær aktivt med i arbeidet for å spre opplysning. La Deres barns lærere få sjansen til å få vite hva som er galt i lærebøkene.

Send inn et antall adresser og de fornødne antall kroner. Vi overtar arbeidet med forsendelsene.

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING
Postboks 3214, Oslo — Postgiro 15 028

TJØME

Liten hytte på Ormelet til leie for sommeren. Pris kr. 400. Henv. O. Aall, Veme st., Bergensbanen.

Tidligere frontkjemper

og nuværende NS ønsker hybel eller hybelleilighet i Oslo eller omegn. Billett mkr. «Rolig og edruelig».

FRISERDAME

søkes til salong i Trondheim. Værelse skaffes, eventuelt pensjon. B.M. «Snarest».

De leser denne

annonsen. Andre folk gjør det også. Bruk Folk og Lands annonsespalter.

Gårdbrukere - Skogeiere

Er det noe De trenger av redskaper ell. maskiner, så send oss en forespørsel. Vi representerer anerkjente fabrikk og verksteder.

Lite eller stort oppdrag, vi står alltid til tjeneste.

Rimelige betalingsvilkår.

H. SNAPRUD & CO.

KONGSBERG
Biler - Maskiner
Redskaper.
Tlf. 885 - 248.

Fred for enhver pris?

Oftest hører man at den britiske statsministers bestrebelse går ut på å redde freden. I så fall ville han ikke bare bli to verdenskrigers seierherre, men også den som skapte virkelig fred i verdenshistorien. Men det forekommer oss at verdensfreden ikke kan reddes i og med at det ikke eksisterer noen verdensfred.

Ved utallige eksempler kan vi påvise at det har pågått en uopphørlig verdenskrig siden bolsjevikene tok makten i 1917. For øvrig er det uriktig å påstå at Storbritannia eller en av de andre vestallierte seiret i siste krig. Det tradisjonelle britiske mål om å skaffe «maktbalanse mellom vestmaktene» (eller rettere sagt de europeiske makter) ble likvidert ved utgangen av siste krig. Storbritannia har i århundrer strevet for at ingen makt i Europa skulle få noen avgjørende overmakt. Derfor støttet briterne først Tyskland mot Frankrike og siden i den første og annen verdenskrig Frankrike mot Tyskland. — Men de russiske bolsjevikere har vist seg å være dyktigere og sluer enn de erfarne britiske imperiepolitikere. Siden slutten av den annen verdenskrig har bolsjevikene klart å tilintetgjøre de britiske bestrebelse på å skaffe likevekt i Europa og verden for øvrig. Storbritannia er selv redusert fra å være den ledende verdensmakt.

I Europa er Sovjet-Samveldet den ledende stormakten, som ikke bare truer Storbritannias, men også hele det europeiske kontinentets eksistens. Sovjetrusserne har klart å skaffe seg denne sterke posisjon fordi Francis Drake's etterkommere kun var spesialister på fjerne folkeslag, men ikke hadde den fjerneste kunnskap om russisk mentalitet. Adolf Hitler har engang sagt «Straks bolsjevikene rykker inn i Berlin, vil Londons makt svekkes.»

Mens den russiske bolsjevisme i dag direkte truer Storbritannia, prøver Sir Winston Churchill å benytte seg av de samme metoder som hans forgjengere brukte med Tyskland og Frankrike. Men det er tvilsomt at den britiske statsminister vil oppnå de

samme resultater som sine forgjengere, for Russland er nå engang ikke noe Frankrike eller Tyskland, men et slavisk folk med en helt annen mentalitet. Vesten ignorerer fremdeles dem som kjenner sovjetrusserne.

Umiddelbart etter Stalins død rådet da landflyktige østeuropeere, da særlig ukrainerne og organisasjonen «Nasjonenes Anti-Bolsjeviske Blokk» (ABN) Vestens frie folk til nå endelig en gang å føre en aktiv, energisk politikk overfor Kreml. De landflyktige østeuropeere oppfordret Vesten til straks å knytte forbindelser med de nasjonale motstandsbevegelse, og straks gi dem all mulig støtte økonomisk såvel som materiel. Etter 17. juniopstanden i Øst-Berlin forsøkte de landflyktige politiske ledere å få de vestallierte til å foreta en aktiv støtte for de av Sovjet undertrykte folk for å hindre at Sovjet på ny kunne befeste sine stillinger i disse land. Men Vesten var igjen unvilkende og ville ikke se sannheten i øynene.

I motsetning til den vestlige verdenspressen hevdet den landflyktige østeuropeiske pressen hele tiden at bolsjevikenes metoder og mål ikke ville forandres tross sin leders død, da den når alt kommer til alt henger sammen med den russiske folke-mentalitet. Nå endelig har den vestlige verdenspresse også godtatt dette.

De vestallierte har imidlertid begynt et underlig politisk spill etter Stalins og Berias død. Istedenfor å utnytte Sovjet-Samveldets usikre posisjon i og med kappetriden mellom landets nye ledere ved bl. a. å forsterke motstandsbevegelsene har de vestallierte gjennom Churchill forkynt en merkelig ny kurs. De skal støtte Malenkovs «fredspolitik» mot Molotovs «krigspolitik».

Når får man se om de armemakthavere som er kommet til makten i de siste dager, vil velge det første eller det annet alternativ.

Hvis de også velger «krigspolitikken», faller jo vestens «nye kurs» helt sammen. — Men det ser ikke ut til å ha gått opp for vestens politi-

kere at den eneste politikk Sovjet-Samveldet fører er «erobringspolitikken» uansett hvilke navn den skjuler seg under. Den eneste forskjell på Malenkovs «fredspolitik» og Molotovs «krigspolitik» er at den siste ønsker en snarlig aggresjon, mens den første vil prøve seg på en listig taktikk med «forhandlingsmøter» etc. støttet av trusel om bruk av våpenmakt, med femtekolonneaktivitet eller ved å skape den slags «fred» som de allierte nå har akseptert i Indo-China. Når man kan oppnå de ønskede resultater uten å rasle med sabelen er det selvfølgelig det beste, mener Kreml. Blant slike, for Sovjet ønskede resultater, kan man bl. a. regne Sir Anthony Edens kapitulasjon i Geneve — dette asiatiske «München». For hva hjelper det om Syd-Viet Nam blir selvstendig så lenge det ikke kan inngå po-

Hvem brendte . . .

Forts. fra side 1

de ved fullverdi var 130 mill. kroner). Russerne kom jo som befriere, og ble hilst velkommen på høyeste hold i London radio og av patriotene hjemme, og vordende biskop Fjellbu møtte endog fram med sin velsignelse.

Men det er omhyggelig fortiet og skjult, at Kirkenes og Sør-Varanger hadde over 1200 — tolv hundre — flyangrep av russerne og ble bombet i grus av dem. Videre at 15 russiske bombe-fly en dag kom og la Vardø i grus. Likedan med Vadsø, Berlevåg og Honningsvåg. I Hammerfest var det de vestallierte som bombet, men på begge de sistnevnte steder var det tyske luftvern så kraftig, at stedene ikke ble lagt helt i grus.

Etter at russerne hadde bombet og brent i Finnmark, stod folket igjen tomhendt og uten eksistensmidler. Da satte tyskerne i gang evakueringen for å redde folket, og både NS og mange, mange andre hjalp til med det.

Men russerne rykket inn

KVITTERINGER:

Fra anonym F. i Oppland fylke har vi mottatt kr. 50.00 den 11. 3. 55, hvorfor kvitteres med takk.

*

Stønad kr. 25.00 til Forbundet fra T. H., Skien, mottatt med takk.

Forbundskassereren.

*

Frim. kr. 47.25 mottatt med takk til Folk og Land.

Kassereren.

litisk-militærallianse med vestens frie nasjoner. Allerede nå driver Ho Chi-Minhs utrettelige femtekolonner sin aktivitet med det mål for øye også å underkaste Indo-Chinas del det kommunistiske slaveri. Det vil ikke vare altfor lenge før vestens folk og politikere vil oppdage at Sir Anthony i Geneve var altfor blåøyd.

(FEI —).

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag

Inneh. Alf T. Lunde

Mosseveien 8

Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

R. Gjessing

Urmaker

Drammen

Tlf. 25 07

Hjelpeorganisasjonen for frontkjempere

Sekretariatet

Boks 1407, Oslo, Postg. 180 70

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

i Neuberget. 15 - Oslo

hvis du vil stå på en god fot.

Victoria Gjestehjem

Strandgt. 41

Telefon 497 - Egersund

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSÆTNING

Trondheims

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

MJØNVOLD KAFE

Brandbu, Hadeland

anbefales

FOLK OG LAND

Ansv. redaktør og

utgiver:

FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo

Redaksjon:

Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:

Postboks 3214, Oslo

Kjerschowsgt. 5, Oslo

Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:

Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00

pr. halvår. Sverige, Dan-

mark: kr. 24.00 pr. år,

kr. 12.00 pr. halvår. Ut-

landet for øvrig: kr.

28.00 pr. år, kr. 14.00 pr.

halvår. I nøytralt omslag

kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00

pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre

Annonsepris:

32 øre pr. millimeter

over en spalte

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet

Oslo